

NOVI LIBAR MARKA UVODIĆA

SPLITSKI GLUMAČKI ANSAMBL na pozornici u dvorištu HNK gdje je postavljena predstava

Napisao: Željko Rogošić
Snimio: Mario Strmotic

Prva premijerna dramska predstava 53. Splitskog ljeta "Libar o' libra Marka Uvodića Spiličanina" donijela je osvježenje. Na sceni jednostavno riješenoj pozornici u dvorištu HNK, uz Staru plinaru, moglo se vidjeti zanimljivo, suvremeno i prepravljeno čitanje kronike Splita 30-ih godina 20. stoljeća istaknutog splitskog kroničara Marka Uvodića.

Prje svega zahvaljujući dramaturginji Olji Lozici koja je, iako svjesna da Uvodić nije književnik, nego tek neutralni kioničar maloga mista, od 43 njeve priče satkane u Libar napravila pravi dramski tekst iz kojega se vidi tuga, tragedija, suze, patnja, šušur, rijetka sreća i smijeh, žudnja, ljubav i poneka sočna psovka karakterističnog splitskog dvorišta i njegovih stanovnika. Redatelj Goran Golovko, ravnatelj Drame splitskog HNK, samo naizgled strogim režijskim zahvatima, u najboljoj maniri Fellinijeva "Amarcorda", sve isprepletene priče i pretapanja Lozicinih i Uvodićevih likova stavio je u okvir jedne prastare fotografije, kao efektnog završetka predstave.

"Goran Golovko predložio mi je da se uhvatim Uvodića jer je htio pred-

EMANCIPIRANE ŽENE NA BMW MOTORU

Olja Lozica, dramaturginja na zagrebačkoj ADU, feministički moderno je adaptirala Uvodićev 'Libar' a glumica Lana Barać glumi najmlađu, buntovnu kćer Anježu koja prkosí patrijarhalnom ocu

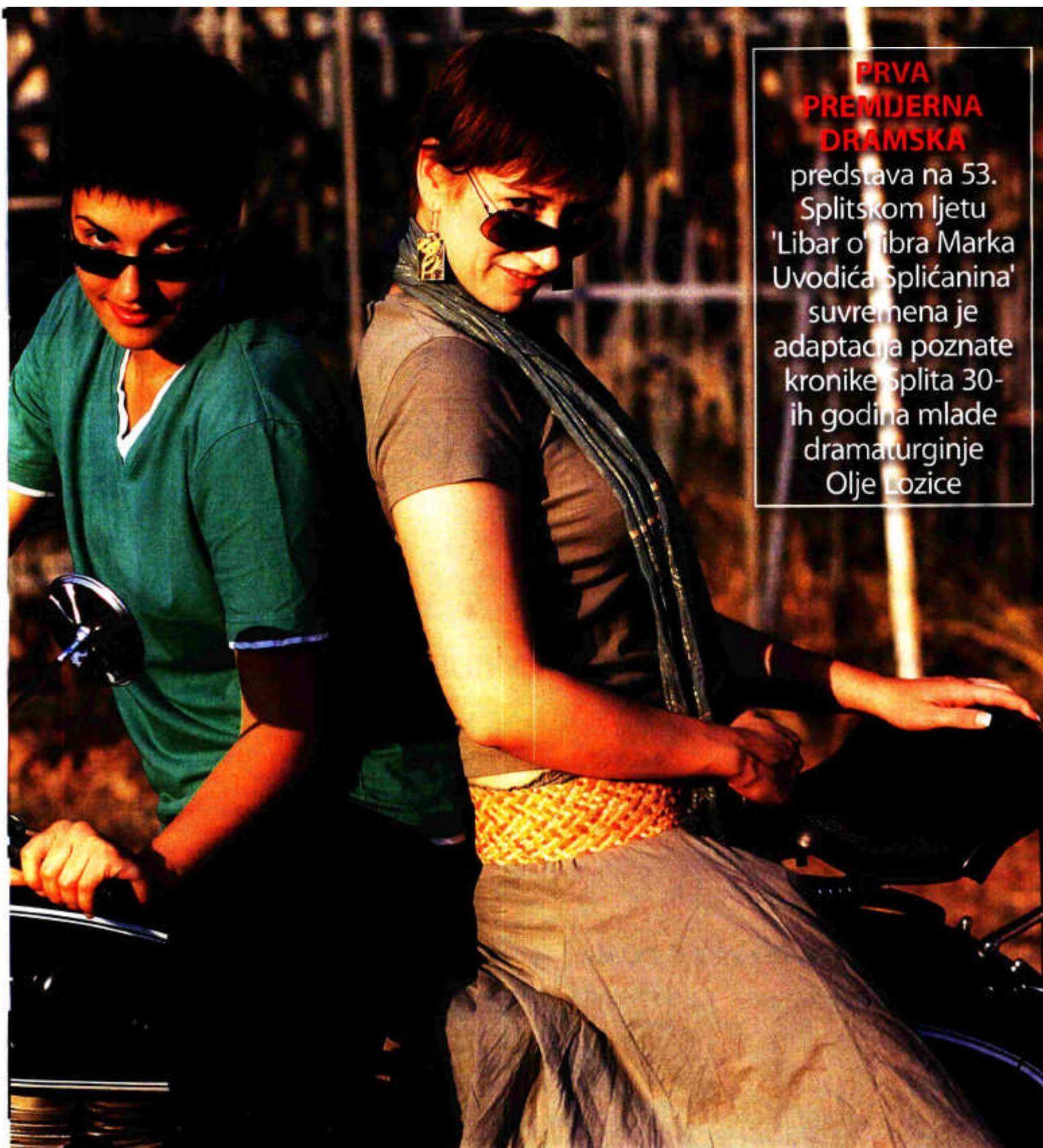

ŽENSKI

LANA BARAĆ, Nives Ivanković i Jasmina Žilić kao tri sestre Anježa, Mare i Kate

Bila sam ljuta jer su u Uvodića žene gubitnic

NACIONAL 24/7

**PRVA
PREMIJERNA
DRAMSKA**

predstava na 53.
Splitskom ljetu
'Libar o' libra Marka
Uvodića Splićanina'
suvremena je
adaptacija poznate
kronike splita 30-
ih godina mlađe
dramaturginje
Olje Lozice

pogled na stari Split

e i nevažne i jer i danas Splićani misle da je ženi mjesto u kući, kaže Olja Lozica

PETAR SELEM
s Milanom
Štrlićem,
njegovom
suprugom Dašom
i redateljem
predstave
Goranom
Golovkom

GLUMAC RATKO
GLAVINA između
poljubaca
kolegica glumica
Nives Ivanković i
Lane Barić

● 'BUDUĆIM generacijama moram' ●

stavu s dalmatinskim i splitskim štihom. Prije nekoliko godina napravila sam tekst o problemima rasپada moreške u Korčuli. Njemu je taj tekst došao u ruke, pa je zaključio da bih mogla napraviti adaptaciju djela Marka Uvodića", kazala je 25-godišnja dramaturginja, asistentica na kolegiju scenskog pokreta na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu.

"Uvodića nikada prije nisam čitala, ali sam čula za njega. Znala sam da bi trebao biti poput Miljenka Smoje, samo puno stariji. Kada sam pročitala Uvodićev 'Libar', malo toga mi se svidjelo. Prikaz ljudi, njihovih sudbina, tragičnih i smiješnih događaja, za mene je bio prebanalan i plošan. Način na koji je Uvodić prikazivao ozbiljne probleme, primjerice, otjerane kćeri zbog neposluha ocu, poslušne kćeri koja prihvata očev izbor mladoženje, udvaranja i ogovaranja, meni uopće nije bio duhovit. Meni se ta vrsta površne, sirove duhovitosti, koja se dopala mnogima, zapravo nije osobito svidjela. Sve Uvodićevovo slatko i gorko meni je bilo dobro tek na razini gega, plitke šale. Trebalo je otkriti kako da profunkcionira cijela ta galerija likova - ostavljenih, lajavih žena, žena patnica i usidjelica, suvremenih djevojaka, poli-

cajaca, sitnih trgovaca, anarchista, osiromašenih poduzetnika, lakomisnih mladića", istaknula je Olja Lozica i napomenula da je, s druge strane, bila jako ljuta.

"Bila sam ljuta jer mi je u ruke došlo djelo u kojem su žene obvezno gubitnice, toliko jadne i nevažne. U Uvodića žene ropski progone muškarce, ili su lajone čiji se jezik ne može zaustaviti, ili su jedinke koje su potpuno izgubile svoje samopoštovanje. Nema sredine. Bila sam vrlo uzrujana. K tome, u ruke mi je došpjela anketa iz 2006. godine kako u Splitu 70 posto anketiranih maškaraca od 15 do 36 godina još uvijek misli kako je ženi prije svega mjesto u kući. Željela sam upravo iz toga kuta otvoriti, čitati i nadopisati Uvodića - zašto u 21. stoljeću ljudi u Splitu misle

da je ženi isključivo mjesto u kućanstvu. Takvo što je opisano u Uvodićevu djelu. Marko Uvodić ne kritizira takvo stanje, on ga ne problematizira, on se ništa ne pita. On događaje opisuje. Njegova jedina kritika je u odnosu spram života. Način na koji se muškarac postavlja kao pater familias za Uvodića je normalan, a meni je bio grozан. Htjela sam naći opravdanje. I ja sam odrasla u ovoj sredi-

**'Uvodićeva površna,
sirova duhovitost
nije mi se svidjela;
to su plitke šale',
rekla je Olja Lozica**

Nova vizija iz Uvodićevih priča

Dramaturginja Olja Lozica preduzela je samo pojedine motive iz priča Marka Uvodića Splićanina i uklopila ih u novu cjelinu. Redatelj Goran Golovko ih je povezao u kratke prizore koji se međusobno izmjenjuju i prožimaju. U predstavi se koriste motivi iz poznatih Uvodićevih priča poput "Ženidba Fabjana Žunića", "Pulitike Šjore Bete", "Ubiću se", "Sprovod jednog diteta" i "Sritni su bili". Scenografija je u predstavi stilizirana, bez zidova i pregrada, a jedini realistični element su zelene škure. Golovko kaže da je tako htio pojačati dojam da svi svakoga čuju i ništa se ne može sakriti.

GLUMICE su glavne zvijezde predstave: Jasmina Žiljak, Nives Ivanković, Snježana Sinović-Šiškov, Lana Barić, Ksenija Prohaska i Tajana Jovanović

mo pokazati što je splitski urbani identitet', rekao je Golovko

ni, i ja imam oca koji je šef, ali ima mjeru", objasnila je Olja Lozica koja je do sada najčešće suradivala s Ivočem Bobanom i Reneom Medvešekom. U Zagrebačkom kazalištu mladih je s njima radila u predstavama "Susjeda" i "Vrata do".

Uvodić je kioničar koji je ponudio niz motiva, ali motive u dogadjajima ne razraduje. Trebalо je uložiti mnogo truda da bi se Libar pretočio u dramski tekst i da bi sva njegova lica oživjela. "Uvodićevi likovi su ili pozitivi ili negativni, i u dramskom tekstu ne mogu funkcionirati, osim na razini gega. Ide mi na žive što se sve što se odnosi na Dalmaciju shvaća isključivo kao šala, kada se misli da su tu ljudi smiješni, pričaju gluposti, pokušavaju biti duhoviti i sve treba napraviti kao primitivnu i plitku životnu komediju. K vragu i takva slika Dalmacije i Splita", rekla je Olja Lozica. Ona je dala sliku starog Splita u nekom suvremenijem, socijalno osjetljivijem ambijentu. U suradnji s Golovkom nije radila klasičnu adaptaciju, nego je nastupila kao pisac, stvorila novi tekst i novu adaptaciju.

Tipične splitske svadlice i lajone, premažane svim mastima, s lakoćom su odigrale odlične Snježana Sinović-Šiškov i Tajana Jovanović. Naspram stereotipa Nives Ivanković ili Ksenije Prohaski, prva zvijezda splitske premijere ipak je bila mlada zagrebačka glumica splitskih korijena Lana

Barić, u ulozi buntovne Anježe. Trideset godina nije bilo lako izboriti se za ženska prava, imati kratku kosu i nositi hlače, oponirati očevu autoritetu, pa ni Uvodićeve simpatije, zasigurno, nisu na njezinu strani. "Uvodić se jako trudim, gotovo sam vojnički podredena ulogama koje radim. Nikada nisam gledala niti jedno kazališno uprizorenje Uvodićeva teksta. Nikada ga nisam čitala. Rekli su nam da je Lozica napravila nešto sasvim drugo. Meni je dala puno materijala da se napravi uloga Anježe i jako sam joj zahvalna. Nekada sam i ja bila buntovna kao Anježa, ali danas

vao s Oljom Lozicom, tekst smo prije rada s glumcima još jednom preradili. Uvodić je ovom gradu i ansamblu bio potreban. On priča o nekim stvarima koje su bez obzira na vremensku udaljenost svima nama zajedničke, a to su maštanj, snovi, ljubavi, ostvareno i neostvareno, želje, čekanja, sitne zavisti, i nešto što još u natruhama našeg mentaliteta postoji, a što moramo njegovati.

Buduće generacije moramo odgajati na tome što Split jest i što je njegov urbani identitet. Ostanemo li bez toga, možemo se baciti u more", uvjeren je Golovko. On je već radio Uvodićev tekst, u Splitskom kazalištu mladih. "Ništa tada nisam mijenjao. Uzeo sam njegove rečenice i montirao ih u nekoj vrsti postmodernističke dramaturgije. Reakcije splitskih konzervativaca su bile negativne, dok predstavu nisu vidjeli. Nakon predstave su mi cestitali i ispričali se. Sada je riječ o dramaturškom postupku Olje Lozice koja je napravila drastičan odmak od Uvodićeva teksta, koristi samo njegove motive kako bi njezina lica bila puna života, pa možemo očekivati da oni koji Uvodića tradicionalno shvaćaju neće biti zadovoljni ovom predstavom", zaključio je Golovko. **NCL**

'Nekada sam bila buntovna, srčana i tvrdoglavka kao Anježa', kaže glumica Lana Barić

PRIČA PREDSTAVE

Splitski dvor iz 30-ih

Predstava govori o obitelji koju čine stari udovac Štor Martin i njegove tri kćeri Mare, Kate i Anježa. Cijela radnja predstave se događa u tipičnom dalmatinskom dvoru u kojem se svi poznaju. U njemu živi građanski sloj iz 30-ih godina koji se bavi raznim obrtima.

PREDSTAVA se događa u splitskom dvoru iz 30-ih godina; Čedo Martinić, Snježana Sinović-Šiškov i Franjo Subašić (dolje)

